

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

Тернопільська міська рада

Корпорація «Науковий парк «Інноваційно-
інвестиційний кластер Тернопілля»

«Страхова компанія «ТАС»

Вроцлавський економічний університет
Університет «Опольська Політехніка»
Університет прикладних наук в Нисі

Індо-Європейська освітня фундація
(Республіка Польща)

Університет Дунареа де Йос м. Галац
(Румунія)

Ternopil Ivan Puluj National Technical
University

Ternopil City Council

Corporation «Science Park «Innovation-
Investment Cluster of the Ternopil Region»

Insurance company «TAS»

Wroclaw University of Economics
Opole University of Technology
University of Applied Sciences in Nysa

Indo-European Education Foundation
(the Republic of Poland)

University Dunarea de Jos of Galati
(Romania)

МАТЕРІАЛИ

***XIV Міжнародної науково-практичної конференції
«ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗМІЦНЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ
ПОЗИЦІЙ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ У
ГЛОБАЛЬНОМУ, РЕГІОНАЛЬНОМУ ТА ЛОКАЛЬНОМУ ВИМІРАХ»***

***Proceedings of the 14 International Scientific-Practical Conference
“FORMATION OF THE MECHANISM OF NATIONAL ECONOMIC SYSTEMS
COMPETITIVE POSITIONS STRENGTHENING IN
GLOBAL, REGIONAL AND LOCAL DIMENSIONS”***

УДК 330:336:338
ББК 65

Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах»: зб. тез доповідей, 20 травня 2025 р. ФОП Паляниця В.А., 2025. 110 с.

ISBN 978-617-7875-98-6

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Голова – Марушак П.О., проректор з наукової роботи ТНТУ, д.т.н., професор

Співголова – Ціх Г.В., декан факультету економіки та менеджменту ТНТУ, к.е.н., професор

Співголова – Панухник О.В., завідувач кафедри економіки та фінансів ТНТУ, д.е.н., професор

Члени:

Дейнека Ю.П. – начальник управління стратегічного розвитку міста Тернопільської міської ради (м. Тернопіль, Україна)

Демкура Т.В. – віце-президент з питань регіонального розвитку Міжнародної торгової палати ICC Ukraine (м. Тернопіль, Україна)

Колос О.С. – директор ТОВ «Торговий дім «Інтеграл» (м. Тернопіль, Україна)

Тимошик М.М. – директор ТОВ «МТ ПБС» (м. Тернопіль, Україна)

Химич Г.П. – директор Корпорації «Науковий парк «Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля»» (м. Тернопіль, Україна)

Яцишин Н.З. – директор Тернопільського представництва Страхова компанія «ТАС-life» (м. Тернопіль, Україна)

Зелінська Анетта – професор, кафедра перспективних досліджень менеджменту, Вроцлавський економічний університет, Dr.Hab (м. Вроцлав, Республіка Польща)

Клеменс Бригіда – доцент кафедри регіональної політики та ринку праці, голова педагогічної ради з економіки Університету «Опольська Політехніка», Ph.D (м. Ополе, Республіка Польща)

Опалка Анна – керівник відділу з міжнародних зв'язків Університету прикладних наук в Нисі, PhD (м. Ниса, Республіка Польща)

Вілімовська Зоф'я – директор інституту фінансів Університету прикладних наук в Нисі, Dr.Hab. (м. Ниса, Республіка Польща)

Рокіта-Поскарт Діана – професор кафедри регіональної політики та ринку праці Університету «Опольська Політехніка», Ph.D (м. Ополе, Республіка Польща)

Кумар Прадіп – голова Індो-Європейської освітньої фундації, PhD (м. Варшава, Республіка Польща)

Зека Єкатеріна Даніела – виконавчий директор Документаційного центру управління маркетингу в промисловості та сільському господарстві, Університет Дунареа де Йос м. Галац, PhD (м. Галац, Румунія)

Флоріна Оана Вірланута – професор, факультет економіки і бізнес-адміністрування, Університет Дунареа де Йос, PhD (м. Галац, Румунія)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова – Крупка А.Я., завідувач кафедри економіки та фінансів ТНТУ, к.е.н., доцент

Члени – науково-педагогічні працівники кафедри економіки та фінансів ТНТУ:

Артеменко Л.Б., Винник Т.М., Зарічна Н.З., Крамар І.Ю., Крупка А.Я., Мариненко Н.Ю., Панухник О.В., Письменний В.В., Радинський С.В., Тимошик Н.С., Ціх Г.В.

Науковий секретар

Маркович І.Б. – доцент кафедри економіки та фінансів ТНТУ, к.е.н., доцент

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету економіки та менеджменту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, протокол №10 від 29 травня 2025 р.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори.

ISBN 978-617-7875-98-6

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

Розвиток соціально-економічних систем мікро-, мезо- і макrorівня: конфлікт традиційних моделей та економічних реалій 21 століття

Гончарук Олег, Мельник Лілія МЕХАНІЗМ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО ПІДХОДУ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	6
Корнійчук Вікторія ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ КРИЗИ	7
Маркович Ірина ПОВЕДІНКОВИЙ ПІДХІД ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
Перепелиця Андрій, Крупка Андрій ОСОБЛИВОСТІ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ	10
Подвірна Тетяна РОЗВИТОК ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНИ	12
Потюк Василь, Баранов Костянтин МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ	14
Стрілецький Микола МОДЕЛЮВАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ВИКИДІВ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ МАШИНОБУДІВНОГО СПРЯМУВАННЯ	16
Химич Ірина, Костюк Надія БІЗНЕС-ТРЕНДИ СУЧАСНОСТІ: КОРПОРАТИВНА ОСВІТА	19

СЕКЦІЯ 2

Особливості інтеграції держави, бізнесу, науки, освіти в умовах цифровізації суспільства

Бондар Валерія, Бровко Лариса ВПЛИВ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	21
Никитюк Ростислав, Машлій Галина ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК БІЗНЕСУ	22
Никитюк Ростислав, Машлій Галина ЦИФРОВІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ЯК ЧИННИК УДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЮРИДИЧНОГО БІЗНЕСУ	24
Письменний Віталій ЕКОНОМІЧНІ НАСТІЛЬНІ ІГРИ: ВІД КОНЦЕПЦІЇ ДО ОСВІТНЬОГО ІНСТРУМЕНТУ (НА ОСНОВІ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ НАСТІЛЬНОЇ ГРИ «ІЗ ВАРЯГІВ У ГРЕКИ»)	25

СЕКЦІЯ 3

Роль і потенціал вітчизняного підприємництва у розвитку економічно стійкої держави

Багрій Максим, Крупка Андрій ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА	28
Галилуйко Вікторія, Письменний Віталій ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	31
Гурзель Олександр ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА	34
Джерелейко Юрій, Радинський Сергій СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ	35
Зелінська Лілія КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	37

**ЕКОНОМІЧНІ НАСТІЛЬНІ ІГРИ: ВІД КОНЦЕПЦІЇ ДО ОСВІТНЬОГО
ІНСТРУМЕНТУ (НА ОСНОВІ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ НАСТІЛЬНОЇ ГРИ
«ІЗ ВАРЯГІВ У ГРЕКИ»)**

Використання настільних ігор в сучасному освітньому просторі є неодмінною умовою якісного навчання. Крім підвищення мотивації у здобувачів освіти до вивчення дисциплін, вони сприяють формуванню у них критичного мислення, забезпечують ефективну комунікацію, співпрацю та роботу в команді, розвивають уміння приймати рішення, розв'язувати проблеми тощо. Настільні ігри є гнучкими й адаптивними до різних предметних галузей, дозволяючи систематизувати, глибше та комплексніше закріпити навчальний матеріал, зацікавити усіх учасників освітнього процесу через захопливий формат, сприятливий для розвитку когнітивних навичок.

Настільні ігри характеризуються універсальністю та пристосованістю для різних вікових груп і рівнів освіти. Вони проявляють свою ефективність у початковій і середній, фаховій передвищій та вищій освіті в широкому спектрі дисциплін, включаючи математику, географію, економіку, інформатику, історію, соціологію, право та інші. Окремо необхідно відзначити міждисциплінарні настільні ігри, які синтезують елементи суміжних або непом'януваних дисциплін. Однією з таких ігор є гра «Із варягів у греки», спрямована на інтеграцію географії, історії та економіки, що надає можливість отримати комплексне багатопланове розуміння цих дисциплін через використання ігрової форми навчання.

Міждисциплінарна настільна гра «Із варягів у греки» розроблена д. е. н., доц. Віталієм Письменним під час проведення курсів підвищення кваліфікації вчителів шкіл на тему «Створення та використання настільних ігор на уроках». На них учасники отримали можливість експериментувати з різними аспектами ігрових форм навчання, вивчити методики створення цікавого та відповідного освітнім цілям контенту для настільних ігор, що сприяло поглибленню їхніх навичок у цій сфері. Особлива увага приділялася аналізу помилок, а також ефективному переходу від ігрового процесу до узагальнення і закріплення знань.

У настільній грі «Із варягів у греки» можуть взяти участь від 2 до 8 гравців. Будь-яким способом вибирається черговість ходів. Гравці одержують по 300 златників, на які мають купити певну кількість бурштину, лісу та зброї. Ці товари вони повинні продати або обміняти протягом проходження по торговельному шляху з Бирки до Константинополя, де купити тканину, спеції та коштовності. Далі гравці повертаються у зворотному напрямку до Бирки й також продають та обмінюють товари. Концепція гри містить елементи торгівлі, логістики, цінової динаміки і стратегічного планування, що демонструє певні аспекти економічної системи держави та її функціонування (табл. 1).

Торговельний маршрут у настільній грі «Із варягів у греки» пролягає через певні торговельні точки (рис. 1). У географічному контексті він складався з мережі річкових шляхів, включно з Дніпром, і волоків між ними довжиною понад 3 тисячі кілометрів, зв'язував північні землі Київської Русі з південними, а також Балтійське море з Чорним. На ньому виникли й активно розвивалися давньоруські міста Любеч, Чернігів, Вишгород, Родня, Київ та інші, які були центрами економічного, політичного і культурного життя Київської держави. Відтак цим маршрутом у грі відображаються значущі історичні зв'язки між Заходом та Сходом.

Зв'язок настільної гри «Із варягів у греки» з елементами економіки

Елементи	Характеристика
Торгівля	Гравці отримують певну суму грошей, яку використовують для придбання певних товарів, такі як бурштин, ліс, зброя, тканина тощо, що відображає процес здійснення торговельних операцій
Цінова динаміка	Гравці купують і продають різні товари, враховуючи можливу зміну цін, яка характеризується основними чинниками економічної взаємодії, як-от попит і пропозиція
Логістика	Гравці прокладають торговельний маршрут з Бирки до Константинополя та назад до Бирки, продаючи або обмінюючи товари в обох напрямках, що відображає концепцію логістики

Протягом проходження по торговельному шляху ціни на товари можуть змінюватися. Це відбувається, коли гравець стає на точку сірого кольору, тоді ведучий зачитує з картки умову, яка може стосуватися одного гравця або усіх гравців. Крім сірих точок, на ігровому полі є жовті та червоні точки. Жовті точки означають дію, яку має виконати гравець (віддати частину товарів, їх продати або обміняти). Коли гравець стає на точку червоного кольору, тоді ведучий зачитує запитання, яке стосується пройденого матеріалу з економіки, історії або географії. За правильну відповідь гравець просувається на одну точку вперед й одержує 10 златників, за неправильну – назад. Перемагає гравець, який одержав найбільший дохід.

Рис. 1. Ігрова карта настільної гри «Із варягів у греки»

Міждисциплінарна настільна гра «Із варягів у греки» вперше була апробована серед учнів 10 класу Тернопільського академічного ліцею «Українська гімназія» ім. І. Франка. Використання ігрових технологій навчання дало змогу їм не тільки повторити пройдений матеріал щодо історії торговельного маршруту та його географічних особливостей, а й розвинути навички критичного мислення і прийняття рішень. Учні активно застосовували стратегії для планування торговельних операцій, враховуючи різні фактори. Також гра сприяла розвитку компетентностей у сфері аналізу й управління ресурсами, що позитивно вплинуло на розуміння економічних процесів.

Апробувавши цю гру серед студентів Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя, можна зробити такі висновки. По-перше, гейміфікація навчання стимулювала активну участь студентів під час заняття, забезпечуючи їм можливість практично використовувати теоретичні знання у вигляді ігрової ситуації. По-друге, гра дала змогу поглибити розуміння деяких економічних процесів, виявилася ефективним інструментом для розвитку аналітичних навичок і прийняття обґрунтованих рішень. По-третє, вона спонукала до колективної роботи, розвитку навичок комунікації та кращої роботи в команді [1, с. 244].

Отже, дослідження підтвердило ефективність використання настільних ігор, зокрема міждисциплінарних, які значно оптимізують і вдосконалюють освітній процес [2, с. 48]. Через створення більш захопливого навчального середовища вони дають змогу підвищити

мотивацію до вивчення різних дисциплін й можуть бути особливо корисними для тих, хто має труднощі з традиційними методами навчання. Міждисциплінарні настільні ігри, за прикладом гри «Із варягів у греки», сприяють розвитку навичок аналізу, критичного мислення, прийняття рішень, командної роботи тощо. Відтак рекомендуємо розглянути їх ширшу інтеграцію до навчальних програм як одного з інноваційних методів навчання.

Перелік використаних джерел:

1. Письменний В. В. Вплив економічних настільних ігор на розвиток когнітивних і соціальних навичок в учнівської та студентської молоді. Проблеми освіти. 2024. Вип. 1 (100). С. 238–250.
2. Ребуха Л. З., Кізима Т. О., Письменний В. В. Значимість інтерактивних та практико-зорієнтованих ігор у процесі викладання фінансової грамотності в закладах освіти. Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology. 2020. Вип. 4, Т. 8. С. 38–51.